

İstanbul ve İzmir limanlarının sureti idaresi hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 16 / VI / 1936 - Sayı : 3331)

No.
3023

Kabul tarihi
10 - VI - 1936

BİRİNCİ MADDE — 2521 sayılı kanunla hükmî şahsiyeti haiz ve Maliye ve kâletine bağlı olarak İstanbulda (İstanbul liman işleri umum müdürlüğü) ve İzmirde (İzmir liman işleri umum müdürlüğü) adile kurulmuş olan idareler İktisad vekâletine raptedilmiştir.

İKİNCİ MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmeleri adını alacak olan bu idarelerin İstanbul ve İzmir limanları hududu dahilinde munhasıran kendileri tarafından yapılacak hizmetler aşağıda yazılanlardan ibarettir:

A) Yolcu beraberinde gelen zaf ve ev eşyası hariç olmak üzere bileümle ticaret eşyası ile maden kömürünün doğrudan doğruya veya vasıta ile karalardan gemilere ve aynı suretle gemilerden karalara ve gemilerden gemilere verilmesine ait bileümle yükleme ve boşaltma ve aktarma işleri (Yelkenli merakib ile otuz rüsur tonilâtosundan fazla olmayan motörlü küçük deniz vasıtaları kendi tayfaları ile hamulelerini tahmil ve tahliye edebilirler.)

B) Gemilere tatlı su verilmesi;

C) Rıhtımların işletilmesi;

D) Antrepolar tesis ve işletilmesi.

İzmir liman işletmesi, yukarıdaki hizmetlerden maada İzmir körfezi dahilinde vapurlar işletme imtiyazını da haizdir.

Bu idareler liman hududları dahilinde ihlasarı tazammun etmemek şartıyla umumun istifade sine mahsus umumî mağazalar ve depolar tesis ve işletebilecekleri ve kıyıda kıyıya eşya ve kömür ve su nakliyatını ve dalğçlık ve liman temizleme işlerini ihtiyarî olarak yapabilecekleri gibi liman hududları haricinde de yine ihlasarı tazammun etmemek ve İcra Vekilleri heyetinden müsaade alınmak şartıyla yukarıda yazılı fıkralardaki bütün işleri yapabilirler.

Gümrüklerde muameleye tabi tutulacak dahilî ticaret ve ihracat eşyası için lüzumlu ambar ve depolar açılması ve işletilmesi, İstanbul ve İzmirde yolcular için acrî ihtiyaçlara uygun yolcu salonları açılması ve bakımları, deniz üzerinde muameleye tâbi eşyanın muayenesi için lüzumlu sundurmalar inşası, gümrük kanunları hükümlerince yapılacak muayeneler ile sahipsiz veya kaçak sayılan eşyanın tasfiyesine kadar muhafazaları için yerler temini bu idarelere aid hizmetlerdendir.

Bu idareler, umumî mağaza, antrepo depolarda tahmil ve tahliye, istif, nakil ve tartı için bulunması gerekli aletleri ve mihanikî vasıtaları temin etmeğe ve işler bir halde bulundurmağa ve ambarcılık ve yolcu salonu hizmetlerini en iyi bir şekilde ifaya mecburdurlar.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İstanbul liman şirketinin tasfiye neticesinde Hükûmete geçecek olan ve mefsub İzmir liman şirketinin tasfiyesi üzerine 2521 numaralı kanun ile İzmir liman işleri idaresine devredilmiş bulunan bütün mallar ve paralarla Hükûmetçe satın alınmış olan İstanbul ve İzmir rıhtım şirket ve idarelerinden müdevver para ve alacaklar ve bu idarelerin başka bir tarafa tahsis edilmiş olanlar da dahil olmak üzere bilûmun menkul ve gayrimenkul malları, antre-

po, depo ve ambarlarının takdir olunacak kıymetleri ve kanunun neşri tarihinde İstanbul ve İzmir liman işleri idarelerinin hasıllattan mütevellid olarak mevcut paraları ve matlubları mecmuu bu idarelerin iptidaî sermayelerini teşkil eder.

Bu idarelerin, kanunun neşri tarihinde mevcut sigorta ve amortisman paraları ve hakları ile memurun koruma sandığı mevcudları bu nanılarla yeni idarelere geçer.

Birinci fıkrada yazılı gayrimenkulden idarelerin bu günkü ve ilerideki ihtiyaçları için lüzumlu olmadıkları İktisad ve Maliye vekâletleri tarafından kararlaştırılacak olanlar devirden istisna edilerek Maliye vekâleti emrinde bırakılır. Maliye vekâleti bunlardan kendi ihtiyaçları için lâzım olmayanları kanunu mahsusu mucibince Emlâk ve eytam bankasına verir ve bunlar idarelerin iptidaî sermayelerinden hariç bırakılır.

Bu idarelerin iptidaî sermayelerini teşkil edecek olan bütün mallara bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren üç ay zarfında Maliye ve İktisad vekâletleriyle bu idarelere intihab olunacak birer kişiden ve deniz ticareti müdürlüğü fen heyetinden seçilecek iki ve Emlâk ve eytam bankasından bir eksperden mürekkep heyet tarafından kıymet takdir olunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — İstanbul ve İzmir gümrük idarelerinin ellerinde bulunan (mülga rıhtım şirketinden devredilenler de dahil) depo, antrepo, ve ambarlar ve bunların idaresi dahil bu idarelere devrolunur.

Bunların içindeki tartı aletleriyle birlikte devir muamelesinin şekli İktisad ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerince tesbit olunur. Bu suretle bu idarelere intikal edecek olan ambar, depo ve antrepoların varidat karşılığı olarak gümrüklere bu idareler hesabına 8 nci madde mucibince tahsil edilecek rıhtım resminden tefrik edilerek aylık taksitlerle Hazineye her sene maktuan ve ceman (200 000) lira verilir.

BEŞİNCİ MADDE — Mubayaa olunan İstanbul ve İzmir rıhtım şirketleri mubayaa mukavelenameleri mucibince Hükûmetçe deruhde olunan mubayaa taksitleriyle tahvilât amortismanları ve bunlara merbut kuponlar, 1 haziran 1936 tarihinden itibaren alâkadarlara bu idarelere ödenir.

Ödenen bono, tahvil ve kuponlar makbuz mukabilinde Hazineye verilir.

ALTINCI MADDE — Mevcud rıhtımların tamir ve ıslahı ve tevsii ve vesaiti ve tesisat ile teçhiz ve tekâmül ettirilmesi ve yenilerin yapılması bu idarelere aittir.

YEDİNCİ MADDE — Bu idarelerin deruhde ettikleri hizmetlerin ifasına muktafi arsalarla her ne mahiyette olursa olsun arsa ve binalar belediyelere yapılacak istimlâk hakkındaki kanun hükümlerine göre istimlâk olunur.

SEKİZİNCİ MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmelerinin kiraya verilmeksizin hizmette kullanılan bina ve arsaları, bina ve arazi vergisine tâbi tutulmaz.

DOKUZUNCU MADDE — Yabancı memleketlerden İstanbul ve İzmir limanları vasıtasile memlekete ithal edilecek bütün mallardan, muamele vergisine tâbi olanlardan, bu vergi matrahı ve muamele vergisine tâbi olmayanlardan da, sif kıymetleri üzerinden % 1 nisbetinde rıhtım resmi alınır.

Gümrük idarelerince, gümrük resmi ile birlikte ve gümrük resminin tahakkuk ve tahsiline aid hükümler dairesinde tahsil edilecek olan bu resimlerin bir aylık tutarı ertesi ayın nihayet onuncu gününe kadar liman işleri idarelerine verilir.

ONUNCU MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmeleri idarelerince işletilecek depo ve antrepoların ardiye ve hamallık ücretleriyle palamar ve liman yükleme, boşaltma işleri ve inhisar mevzuunda yapacakları diğer hizmetlerin ücret tarifeleri her sene temmuz ayı içinde İktisad vekâleti tarafından intihab olunacak birer reis ile ikişer mütehasıs ve bu idarelerce seçilecek birer ve mahallî ticaret odalarından seçilecek ikişer aza tarafından tanzim ve İktisad vekâletinin aynen veya tadilen tasdikile bir sene için tatbik olunur.

ON BİRİNCİ MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmeleri, ticarî usuller ve kaidelerle idare olunurlar. Sermayeleri ve bütün sarfiyat ve muameleleri muhasebeî umumîye, arttırma, eksiltme ve ihale kamunlarına ve Divanı muhasebatın vize ve murakabesine tâbi değildir.

ON İKİNCİ MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmelerinin umumî heyetleri Büyük Millet Meclisi İktisad, Bütçe ve Divanı muhasebat encümenlerinden teşekkül eder. Bütçeleri müdürlüklerince ihzar ve takvim senesi başından en az iki ay evvel İktisad vekâletine tevdi olunur. İktisad vekâleti bu bütçeleri ikisi Divanı muhasebatça, ikisi İktisad ve birisi de Maliye vekâletlerince kendi memurlarından seçilecek beşer kişilik heyetler marifetile tetkik ettirildikten sonra bir ay zarfında umumî heyetin tetkik ve tasdikına arzeder. Bu heyetlere, Divanı muhasebatça memur edilen zatlardan birisi riyaset eder.

Munzam ve fevkalâde tahsisat talepleri gibi senesi zarfında zuhur edecek mesailin tetkik ve halli de, müddet kaydı mevzu bahis olmaksızın, umumî Heyete aiddir.

Bu idarelerin ilk bütçeleri ve kadroları İktisad vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmelerinin hesap yılı takvim yılıdır.

Bu idareler, senelik blâncoların her takvim senesinin sonundan itibaren iki ay zarfında ihzara mecburdurlar. Bu blâncolar, 12 nci maddede yazılı şekilde alâkalı dairelerin kadroları içinde seçilecek heyetler tarafından evrakı müsbitelerile birlikte hesap ve muamelelerine bakılmak suretile İktisad vekâletince tetkik ettirilir. Bu heyetler, blâncoları kendilerine tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında tetkik ve bir raporla İktisad vekâletine tevdi ederler. İktisad vekâleti de bu blâncolar ile raporları lüzumuna göre kendi mütaleasını da ilâve ederek tetkik ve tasdik olunmak üzere bir ay zarfında umumî heyete tevdi eder. Umumî heyetin tasdik kararı alâkadar memurların ibrası hükmündedir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — İşletme idarelerinin her sene blâncolarına nazaran tahakkuk edecek safi kârlardan idarelerin inkişafına lâzım olan miktarlar umumî heyet tarafından ayrıldıktan sonra geri kalacak miktar Hazineye tediye olunur.

ON BEŞİNCİ MADDE — İşletme idareleri nezdinde daimî birer murakıb bulundurulur. Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tayin edilen bu murakıbler, idareler muamelâtını murakabe ile mükellef olup vazifeleri kezalik Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tesbit olunur. Murakıblerin ücretleri bu idarelerin kadrolarında gösterilir.

ON ALTINCI MADDE — İktisad vekâleti lüzum gördüğü takdirde İstanbul ve İzmir liman işletmelerini tevhide mezundur. Bu idarelerin nakid mevcudundan İktisad vekâleti lüzum gördüğü takdirde bir defaya mahsus olmak üzere bir idareden diğerine yardım ettirebilir. Müteakib seneler görülecek lüzum üzerine Heyeti unu-

miye kararile aynı şekilde münakale yapılabilir.

İktisad vekâleti İstanbul ve İzmir liman işletmeleri bütçelerinden ödenmek üzere Trabzon veya Mersindeki liman şirketleri hisse senedlerini de mubayaa ve bu takdirde bu işleri ayrı idare halinde ve yahud diğer işletmelerle birleştirmek suretile bu kanun hükümleri dairesinde idareye salâhiyetlidir. Bu takdirde Hazinesinin iştirak hisseleri yeni idarelerin sermayesine ilâve olunur.

ON YEDİNCİ MADDE — İşletme idareleri yapmakta oldukları muamelâtın göstereceği ihtiyaç üzerine Heyeti umumiye kararile istikrazlar akdine ve İktisad vekâletinin muvafakat ve müsaadesi ile ceman (200 000) liraya kadar kredi hesabı carisi açtırmağa salâhiyettardılar.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu idarelerin mesuliyeti altına girecek eşyaya taallûk eden Gümrük ve diğer Devlet vergi ve resimlerini korumak üzere tahmil ve tahliye ambar ve antrepoculuk muamelelerinin bu haklar bakımından yolunda ve merî usul ve kanunlara uygun olarak yapılabilmemesi için gümrük müdür ve müfettişleri her safhada teftiş ve murakabe edebilecekleri gibi gümrük mevzuatı noktasından yolsuzlukları görülen liman işletmeleri memurlarının icabında ellerini işten çekirmek lüzumunu ve Devlet haklarını temin edecek tedbirlerin alınmasını bu idarelere bildirmeğe gümrük müdür ve müfettişleri salâhiyetlidirler.

Ambar, antrepo ve umumî mağazalarla yola salonunun gümrükçülük bakımından tâbi olacakları şartlarla buralarda ve eşyanın tahmil ve tahliyesinde gümrük murakabesinin nasıl yapılacağı bir nizamname ile tesbit olunur.

Teftiş neticesinde gizli veya açık zimmeti veya ihtilâsı ve muamelelerinde suiistimali görülen ve yahud idaresi altında bulunan şeyleri veya bunların defterleriyle evrakını göstermeyen liman memurlarının işten el çektilmesi hakkında gümrük müfettişlerinin talepleri, memurların mafevkleri tarafından derhal yerine getirilir.

ON DOKUZUNCU MADDE — İstanbul ve İzmir liman işletmeleri müdürleri İktisad vekâletinin inhası üzerine Reisiümhurun tasdikile tayin olunurlar. Müdürlüklere aid muamelâtın sureti idaresi ve müdürlükler teşkilâtile müdürden başka memurların sureti tayini ve vazife ve salâhiyetleri bir nizamname ile tesbit olunur. Bu nizamname yapıncaya kadar bu fıkradaki hususat İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılır.

YIRMİNCİ MADDE — Liman işletmeleri memurları halk ile ve mensub oldukları idarelerle muamele ve münasebetlerinde hususî müessese memurları gibi muameleye tâbi olup haklarında memuriumuhakematı hakkındaki kanun ile memurun kanununun hükümleri tatbik olunmaz.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Liman işletmelerine aid mallar Devlet malıdır. Bunları çalanlar, ihtilâs edenler, zimmetine geçirenler veya her ne suretle olursa olsun suiistimal edenler Devlet malları hakkında ika olunan bu gibi suçlara müterettib takibat ve cezalara tâbidirler.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — Liman işletmeleri memur ve müstahdemlerine mahsus olmak üzere ihzar olunacak tekâül sandığı kanunu mevkii meriyete geçinceye kadar şimdiki koruma sandığı işlerine İktisad vekâletince tayin olunacak esaslar dahilinde, devam olunur ve sandık için memurlardan % 5 aidat kesilir. Aynı miktar, idareler bütçelerine sandıklar hesabına ayrıca konulur.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yeni teşkilât dolayısıyla açıkta kalacak memur-

lara 2521 sayılı kanunla teşkil edilen idareler zamanındaki her hizmet senesine mu-
kabil bir aylık nisbetinde tazminat verilir.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — İcra Vekilleri Heyeti kararla İstanbulda ma-
den kömürü depoları tesis ve idaresi inhisarı kısmen veya tamamen İstanbul limar
işletme idaresine verilebilir.

Şehrin iktisadî, sıhî ve bedîî şartlarına göre depo yeri seçilmesi ve inhisarın
mahiyet ve sümülü İcra Vekilleri Heyetine kararlaştırılır.

Kömür deposu işlerine başlandıktan sonra lüzum görüldüğü takdirde bu idare-
nin hesabını ayrıca tutmak şartile İstanbulda kömürün satış işleriyle de işti-
gatmesine İktisad vekâleti ayrıca müsaade verebilir ve bu takdirde liman işleriyle
diğer alâkadarlar arasında depodan istifade hususunda farklı muamele yapılmaz

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun meriyete konduğu tarihten sonra
gelecek ilk takvim senesi başına kadar olan müddet bir hesap devresi addolunur.

Bu idarelerin 1936 yılına aid bütçe ve hesapları, 2993 numaralı kanun muc-
bince 1936 yılı haziran ayı için verilen bir aylık muvakkat bütçe devrelerini de ihtiva
eder.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Gümrük idarelerince devredilecek ambarlarda
halen mevcut esvadan kanunî müddetlerini bitirenler müstesna olmak üzere di-
ğerleri hariç alâmetleri ve kap miktarları ve sıkletleri üzerinden liman işletme
idarelerine teslim olunur. Muhteviyatının noksan olduğuna şüphe edilenler güm-
rük ve liman işletmeleri tarafından tayin edilecek memurlardan müteşekkil he-
yetlerce açılarak muhteviyatı tesbit olunmak suretile devredilir.

Devralıman eşyadan doğan mesuliyetler liman idarelerine aiddir.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — 618 numaralı limanlar kanununun tarifeler
hakkındaki 10 ncu maddesi hükmile gümrük kanununun muadil 8 nci maddesi
hükmünün bu kanun hükümlerine muhalif olan hükümleri İstanbul ve İzmirde
tatbik olunmaz.

2521 numaralı kanunun bu kanuna muhalif olan hükümleri mülgadır.

311 numaralı birinci avans kanununun 6 nci maddesi mucibince alınmakta olan
resim kaldırılmıştır.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — İstanbul liman işleri umum müdürlüğü 1935
malî yılı bütçe kanununun 4 ncu maddesi mucibince İstanbul liman şirketinin
tanzim olunacak blâncosu, tasfiyenin intaında Maliye vekâletince 12 nci maddede
yazılı umumî heyete tevdi olunur.

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Bu kanun neşri tarihinden nuteberdir.

OTUZUNCU MADDE — Bu kanunun hükümlerini yapmağa Maliye, İktisad
ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

13 haziran 1936

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	11 - VI - 1936 ve 1/538
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	13 - VI - 1936 ve 4/534
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 11 54
		12 120,165:169